

ECOLOGISCHE QUICKSCAN
**BASISSCHOOL MEER EN DORP &
KINDEROPVANG WONDERLAND**
EN TWEE PARKEN
TE HILLEGOM

ECOLOGISCHE QUICKSCAN

**BASISSCHOOL MEER EN DORP &
KINDEROPVANG WONDERLAND**

EN TWEE PARKEN

TE HILLEGOM

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Hillegom
Hoofdstraat 115
2181 EC Hillegom

Adviesbureau: VanderHelm Milieubeheer B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs
010 -249 24 60
info@vdhelm.nl www.vdhelm.nl

Projectfoto's: Dhr. ing. A. Kolders

Wijze van citeren: VanderHelm Milieubeheer B.V. (2020). *Kenmerk OWHI20201027. Ecologische quickscan en basisschool Meer en Dorp & Kinderopvang Wonderland en twee parken te Hillegom, d.d. 5 januari 2021*

© VanderHelm Milieubeheer B.V.

Projectcode: OWHI20201027

Verantwoording	Status / versie	Definitief, versie 2
	Datum	5 januari 2021
Auteur	Dhr. ing. B.M. van Berkel	<i>B.m. van Berkel</i>
Kwaliteitscontrole	Mevr. ing. T. Deugd	<i>[Handwritten signature]</i>
Vrijgave	Mevr. ing. K.E. Orie-Vreugdenhil	<i>[Handwritten signature]</i>

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING.....	4
1.1 AANLEIDING	4
1.2 DOELSTELLING	4
2 PROJECTGEBIED EN OMGEVING	5
2.1 HUIDIGE SITUATIE	5
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE EN WERKZAAMHEDEN	7
3 TOETSING WERKZAAMHEDEN AAN WET NATUURBESCHERMING	8
3.1 BESCHERMDE SOORTEN	8
3.2 DEELGEBIED 1: BASISCHOOL MEER EN DORP EN KINDEROPVANG WONDERLAND	10
3.3 DEELGEBIEDEN 2 EN 3: HERTENPARK EN PARK TEN OOSTEN VAN DE KINDEROPVANG EN SCHOOL	15
3.4 BESCHERMDE GEBIEDEN	18
3.5 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN	20
4 CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN	21
4.1 VERVOLGSTAP 1 : WINTERINSPECTIE	21
4.2 VERVOLGSTAP 2: UITVOEREN VAN VERVOLGONDERZOEK.....	21
4.3 VERVOLGSTAP 3: AANVRAGEN ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING EN MITIGERENDE MAATREGELEN.....	22
4.4 VERVOLGSTAP 4: VOORKOMEN OVERTREDING OP DE WET NATUURBESCHERMING TIJDENS DE WERKZAAMHEDEN	23
5 ADVIES VERSTERKEN BIODIVERSITEIT.....	24
5.1 HERTENPARK EN PARK TEN OOSTEN VAN KINDEROPVANG EN SCHOOL.....	24
5.2 BASISCHOOL MEER EN DORP EN KINDEROPVANG WONDERLAND	26
5.3 OVERIGE MAATREGELEN	26
REFERENTIELIJST.....	27

BIJLAGEN

1. KWALITEITSBORGING EN VERANTWOORDING
2. REGIONALE SITUATIEKAART

1 INLEIDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. te Berkel en Rodenrijs heeft van gemeente Hillegom opdracht gekregen om een ecologische quickscan uit te voeren ten behoeve van het slopen van twee scholen en het herinrichten van twee parken ter plaatse van Van der Duyn van Maasdamlaan 5, Thorbeckelaan 5 & Weerlaan te Hillegom. Daarnaast is in hoofdstuk 5 een vrijblijvend eerste advies gegeven voor het optimaliseren van de biodiversiteit in het gebied.

1.1 AANLEIDING

De voorgenomen werkzaamheden in het projectgebied vormen de aanleiding tot het uitvoeren van deze ecologische quickscan. De werkzaamheden bestaan uit het slopen van twee gebouwen: basisschool Meer en Dorp en kinderopvang Wonderland en het herinrichten van twee parken. Tijdens de planvorming dient inzichtelijk te worden gemaakt of door de werkzaamheden een negatief effect kan ontstaan op beschermde flora en fauna, beschermde natuurgebieden en houtopstanden. Indien hier sprake van is dient te worden bepaald of deze negatieve effecten kunnen worden voorkomen en of er sprake is van een ontheffings- of meldingsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming. Daarnaast wordt advies gegeven over vergroting van de biodiversiteit in het gebied.

1.2 DOELSTELLING

Het doel van een ecologische quickscan is te bepalen of rekening dient te worden gehouden met de Wet natuurbescherming. Dit doel wordt opgesplitst in de volgende subdoelen:

- Het verkrijgen van inzicht in de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora- en fauna in of nabij het projectgebied en het verkrijgen van inzicht in de (mogelijke) effecten van de werkzaamheden op de eventueel aanwezige beschermde soorten.
- Het verkrijgen van inzicht in de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden in of nabij het projectgebied en het al dan niet uitsluiten van effecten van de werkzaamheden op eventueel aanwezige beschermde natuurgebieden.
- Het verkrijgen van inzicht in de aanwezigheid van beschermde houtopstanden.

Het doel van het biodiversiteitsadvies betreft:

- Het verkrijgen van inzicht in de huidige natuurwaarden binnen het projectgebied en adviseren op welke wijze de biodiversiteit in het projectgebied kan worden versterkt.

2 PROJECTGEBIED EN OMGEVING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied (gegevens projectgebied staan weergegeven in Tabel 1) bestaat uit drie deelgebieden:

- Deelgebied 1: twee te slopen gebouwen bestaande uit een school en een kinderopvang.
- Deelgebied 2: het Hertepark.
- Deelgebied 3: een park ten oosten van de kinderopvang en school.

De begrenzing van het projectgebied wordt weergegeven in Afbeelding 1. Voor de regionale ligging van het projectgebied wordt verwezen naar bijlage 2.

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Projectgebied:	Te slopen gebouwen en her in te richten parken
Straat:	Weerlaan Van der Duyn van Maasdamlaan Thorbeckelaan
Plaats:	Hillegom
Gemeente:	Hillegom
Provincie:	Zuid-Holland

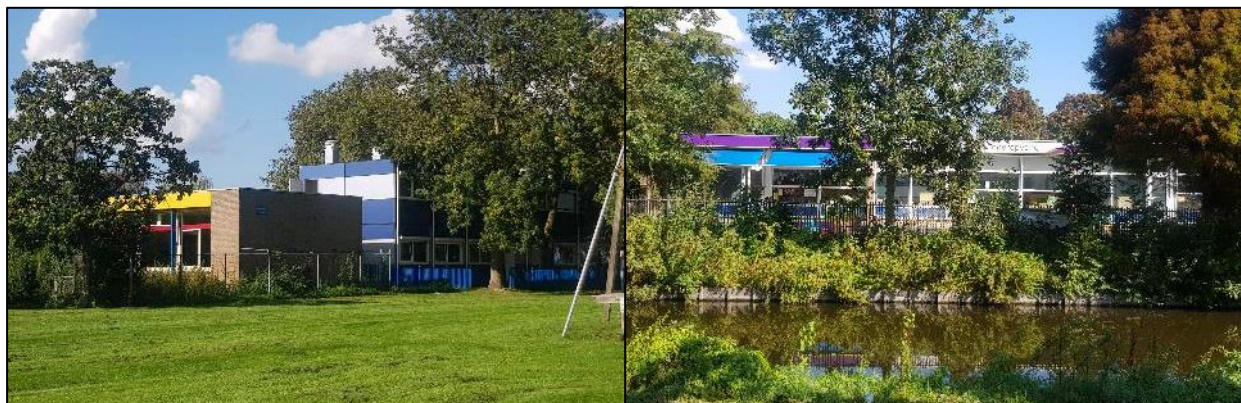
Afbeelding 1: De twee scholen in het projectgebied, met links basisschool Meer en Dorp en rechts kinderopvang Wonderland

Deelgebied 1: Basisschool Meer en Dorp en kinderopvang Wonderland (groene lijn op afbeelding 1)

In het projectgebied zijn twee gebouwen aanwezig te weten: basisschool Meer en Dorp en kinderopvang Wonderland. De twee schoolgebouwen zijn identiek aan elkaar. Daarom worden de gebouwen niet afzonderlijk van elkaar behandeld. De gebouwen bevatten een plat dak met daklijst, waarbij ruimte aanwezig is tussen de daklijst en de gevel. In de muren ontbreken open stootvoegen en/of openingen en kieren.

Het terrein van basisschool Meer en Dorp bestaat uit bomen en ruigte vegetatie langs het hekwerk. De ruigte vegetatie bestaat onder andere uit grote brandnetel, haagwinde, vlier en Canadese fijnstraal. De bomen op het terrein bestaan onder andere uit: conifeer, gewone es, ruwe berk en plataan.

Het terrein van kinderopvang Wonderland bestaat uit verschillende boomsoorten, waaronder gewone es, esdoorn en vleugelnoot. Om het gebouw heen zijn hagen aanwezig van sneeuwbes en struweel zoals hondsroos, éénstijlige meidoorn en vlier. De watergang om de kinderopvang heen bevat steile en beschoeide oevers. De ruigte kruiden op de oevers bestaan onder andere uit koninginnenkruid, harig wilgenroosje en haagwinde (Afbeelding 2).

Afbeelding 2: De twee scholen in het projectgebied, met links basisschool Meer en Dorp en rechts kinderopvang Wonderland

Deelgebied 2: Hertenpark (rode lijn op afbeelding 1)

Het Hertenpark bestaat aan de westzijde uit een hertenkamp met herten en schapen. Het hertenkamp wordt begrensd door een hekwerk. Aan de oostzijde van het park is een grasveld aanwezig, wat intensief wordt gemaaid. Hierdoor ontstaat een eentonige soortensamenstelling, waarbij de vegetatie grotendeels bestaat uit gras met hier en daar een madelief. Verspreid door het park staan bomen die onder andere bestaan uit: gewone es, linde, schietwilg, zomereik, populier, prunus en plataan. In verschillende bomen zijn holtes en/of los schors aanwezig. Aan de oost- en zuidkant van het park is een watergang aanwezig. De oevers van de watergang bevat een steile oever met oeverbeschoeiing. De oevers zijn begroeid met ruigte vegetatie zoals koninginnenkruid, riet, kattenstaart, grote brandnetel en wilgenroosje (Afbeelding 3).

Afbeelding 3: Hertenkamp (linksboven), grasveld met aan randen bomen (rechtsboven), boom met inrotting (linksonder) en watergang met ruigte vegetatie (rechtsonder).

Deelgebied 3: Park ten oosten van de kinderopvang en school (blauwe lijn op afbeelding 1)

Aan de westzijde van het park aangrenzend aan het schoolgebouw is een voetbalveld met meerdere speeltoestellen aanwezig. De randen van het veld bestaan uit verschillende boomsoorten, waaronder tamme kastanje, gewone es, populier, linde, witte paardenkastanje en haagbeuk. In verschillende bomen zijn holten en/of los schors aanwezig. Daarnaast bestaan de randen van het veld uit struwelen, waaronder liguster. Het voetbalveld wordt frequent gemaaid. De watergang binnen het projectgebied en langs het park bevat steile oevers met beschoeiingen. De oeverbegroeiing bestaat onder andere uit: ridderzuring, groot hoefblad, haagwinde en gele lis.

Aan de oostzijde van het park bevindt zich een vochtig kruidenrijk grasland. Het vochtig kruidenrijk grasland wordt natuurlijk beheerd (maximaal twee maal per jaar maaien en afvoeren) waardoor de soortensamenstelling zeer divers is. De plantensoorten bestaan onder andere uit: grote kattenstaart, koninginnenkruid, veldzuring, gewone smeerwortel, rode klaver en scherpe boterbloem. Langs het vochtig grasland is een natuurvriendelijke oever aanwezig met onder andere gele lis, riet, grote kattenstaart en pitrus. Het deelgebied wordt hier begrensd door de omliggende woonwijk en de Ringvaart. Tijdens het veldbezoek zijn diverse foeragerende insecten waargenomen op de kruiden, waaronder dagpauwoog, klein koolwitje, kleine vos, klein geaderd witje, akkerhommel en steenhommel (Afbeelding 4).

Afbeelding 4: Speelveld met aan de randen bomen (linksboven), holten in boom (rechtsboven), vochtig kruidenrijk grasland (linksonder en rechtsonder).

De omgeving van het projectgebied bestaat uit woonwijken van Hillegom. Ten oosten van het projectgebied is De Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder aanwezig. De omgeving van Hillegom bestaat uit landbouwgebied.

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE EN WERKZAAMHEDEN

In de toekomst worden de twee gebouwen gesloopt en worden de parken heringericht. Op de locaties van de gebouwen wordt in de toekomst woningbouw voorzien. De parken worden opnieuw ingericht, waarbij het nog niet zeker is of bomen worden gekapt. In een van de parken wordt een waterpartij gegraven, waarvan op het moment van schrijven de locatie nog niet bekend is. De planning van de werkzaamheden is tijdens de uitvoering van de ecologische quickscan nog niet bekend.

3 TOETSING WERKZAAMHEDEN AAN WET NATUURBESCHERMING

In Nederland wordt de bescherming van natuur geregeld met behulp van de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming omvat de bescherming van soorten (van nature in het wild voorkomende, inheemse, planten en dieren), de bescherming van gebieden (zoals bijvoorbeeld Natura 2000-gebied en belangrijke weidevogelgebieden) en de bescherming van houtopstanden. De volledige wettekst is te vinden op <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>.

In onderhavig hoofdstuk worden de werkzaamheden getoetst aan de Wet natuurbescherming, per type bescherming.

3.1 BESCHERMDE SOORTEN

De bescherming van soorten is onderverdeeld in drie categorieën: vogels, Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn bijlage IV, onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I) en nationaal beschermde soorten. Provincie Zuid-Holland heeft een aantal nationaal beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10, voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Om te bepalen welke beschermde soorten mogelijk aanwezig zijn in het projectgebied is in eerste instantie een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij zijn verscheidene verspreidingsatlassen, verspreidingskaarten, de NDFF en jaarverslagen geraadpleegd. De informatie uit deze atlanten is niet altijd actueel en veelal op uurhok weergegeven (5 x 5 km). Hierdoor kunnen deze gegevens voor onderhavig projectgebied enkel als richtlijn worden toegepast en tijdens het veldbezoek worden getoetst. In de NDFF is binnen een straal van 5 kilometer gekeken naar de aanwezigheid van beschermde soorten. Gezien de vele barrières in stedelijk gebied is deze afstand overbrugbaar voor een groot aantal beschermde soorten. Voor enkele soorten die grotere afstanden overbruggen en/of slecht zijn te inventariseren is een ruimere afstand geraadpleegd. Bij het selecteren van soorten die mogelijk voorkomen in het projectgebied is tevens rekening gehouden met het aanwezige biotoop (gebouwen, bomen, struiken, vegetatie en watergangen) op basis van google maps. Tijdens het schrijven van de quickscan is reeds begonnen met het vleermuisonderzoek. Deze gegevens zijn globaal meegenomen in de quickscan, het onderzoek dient te worden aangevuld in 2021, waarna een eind conclusie gevormd wordt.

Op 2 september 2020 is door deskundig (zie bijlage 1 voor definitie) ecooloog: Dhr. ing. A. Kolders een veldbezoek overdag uitgevoerd, waarbij de projectlocatie nauwkeurig, en de omgeving van het projectgebied globaal, is onderzocht. Hierbij wordt aanwezige biotoop specifiek in kaart gebracht.

In Tabel 2 zijn beschermde soorten weergegeven die op basis van het bureauonderzoek in het projectgebied kunnen worden verwacht. Hierbij is onderscheid gemaakt in de verschillende deelgebieden. Op basis van het veldonderzoek zijn vervolgens de twee grijs inkleurde, rechter kolommen ingevuld.

Tabel 2: Verwachte beschermde flora – en faunasoorten in het projectgebied op basis van het bureau- en veldonderzoek.

Soort-groep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status	Bron*	Deelgebied^	Aangetroffen (A), verwacht (V), uitgesloten (U).	Verwachte gebieds-functie#
Vogels	Inheemse vogels	<i>Aves</i>	Vogelrichtlijn	3, 4	1,2,3	A	V, F
	Huisvlieg	<i>Passer domesticus</i>	Vogelrichtlijn, cat. 2	3, 4	1	U	N.v.t.
	Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	Vogelrichtlijn, cat. 2	3, 4	1	U	N.v.t.
	Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	Vogelrichtlijn, cat. 4	3, 4	1,2,3	V	V
	Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	Vogelrichtlijn, cat. 4	3, 4	1,2,3	V	V
	Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	Vogelrichtlijn, cat. 4	3, 4	1,2,3	V	V
	Ransuil	<i>Asio otus</i>	Vogelrichtlijn, cat. 4	3, 4	1,2,3	V	V
	Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	Vogelrichtlijn, cat. 5	3, 4	1,2,3	V	V, F

Soort-groep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status	Bron*	Deelgebied^	Aangetroffen (A), verwacht (V), uitgesloten (U).	Verwachte gebiedsfunctie#
	Ekster	<i>Pica pica</i>	Vogelrichtlijn, cat. 5	3, 4	1,2,3	V	V, F
	Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	Vogelrichtlijn, cat. 5	3, 4	1,2,3	V	V, F
	Koolmees	<i>Parus major</i>	Vogelrichtlijn, cat. 5	3, 4	1,2,3	A	V, F
	Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Vogelrichtlijn, cat. 5	3, 4	1,2,3	V	V, F
	Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	Vogelrichtlijn, cat. 5	3, 4	1,2,3	V	V, F
	Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	Vogelrichtlijn, cat. 5	3, 4	1,2,3	V	V, F
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Europees beschermd	3, 4	V, VL, F: 1,2,3	V	V, VL, F
	Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Europees beschermd	3, 4	V, VL, F: 1,2,3	V	V, VL, F
	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Europees beschermd	3, 4	V: 1 F, VL: 1,2,3	V	VL, F
	Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	Europees beschermd	3, 4	V, F, VL: 1,2,3	V	V, VL, F
	Watervleermuis	<i>Myotis daubentoni</i>	Europees beschermd	3, 4	V, VL, F: 1,2,3	V	V, VL, F
	Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	Europees beschermd	3, 4	V: 1 VL, F: 2,3	V	VL
Grondgebonden zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	Vrijgesteld	3, 4	2,3	V	
	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	Vrijgesteld	3, 4	2,3	V	
	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	Vrijgesteld	3, 4	2,3	V	
	Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Woelrat	<i>Arvicola amphibius</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>	Europees beschermd	3, 4	2,3	U	N.v.t.
	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Vrijgesteld	3, 4	1,2,3	V	
	Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton</i> <i>esculentus</i>	Vrijgesteld	3, 4	2,3	V	
	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Vrijgesteld	3, 4	2,3	V	

Legenda:

- Vogelrichtlijn: is van toepassing op alle inheemse vogels.
- Europees beschermd: deze soorten zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I.
- Vrijgesteld: deze soorten zijn opgenomen in bijlage A van de Wet natuurbescherming en vrijgesteld door provincie Zuid-Holland.
- Vogels, categorie 2: nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
- Vogels, categorie 4: nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil);
- Vogels, categorie 5: nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich, als de broedplaats verloren is gegaan, elders te vestigen;
- * Bron: 1 = verspreidingsatlas; 2 = www.telmee.nl; 3 = inschatting op basis van biotoop (m.b.v. Google Maps); 4 = NDDF

= Gebiedsfunctie: V: voortplantingsplaats, rustplaats of nest; F: foerageergebied; VL: vliegroute. De gebiedsfunctie is alleen weergegeven voor streng beschermde soorten

^ = Nummer van het deelgebied waarin de soort aangetroffen of verwacht is: 1: Basisschool Meer en Dorp en kinderopvang Wonderland. 2: Hertenpark 3: Park ten oosten van de kinderopvang en school.

Als aanvulling op de tabel is voor de deelgebieden per soortgroep uitgewerkt welke (zwaar)beschermde soorten op basis van de bureaustudie binnen het projectgebied worden verwacht, dan wel kunnen worden uitgesloten. Deelgebied 1 wordt behandeld in paragraaf 3.2 en deelgebieden 2 en 3 worden samen behandeld in paragraaf 3.3. Voor alle verwachte soorten zijn de gebiedsfuncties en de beschermde elementen volgens de Wet natuurbescherming beschreven. Ten tijde van het schrijven van de quickscan is reeds begonnen met het uitvoeren van het vleermuisonderzoek. De resultaten hiervan zijn meegenomen in de quickscan.

3.2 DEELGEBIED 1: BASISCHOOL MEER EN DORP EN KINDEROPVANG WONDERLAND

3.2.1 VOGELS

Jaarrond beschermde nesten - categorie 1 tot en met 4

Tijdens het locatiebezoek zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen van vogels uit categorie 1 tot en met 4. Echter kan de aanwezigheid hiervan middels de quickscan niet worden uitgesloten, omdat er veel blad aan de bomen zat waardoor eventuele nesten niet zichtbaar waren.

Nesten van de volgende soorten kunnen niet worden uitgesloten in de bomen rondom het gebouw van de kinderopvang en de school: boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil (alle Vogelrichtlijn en categorie 4). De nesten uit categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1), dus ook als het nest niet in gebruik is om te broeden.

Box 1: Artikel 3.1: Verbodsbepalingen Vogelrichtlijn.

Artikel 3.1 Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Huismus en gierzwaluw

De gebouwen bieden geen mogelijkheden voor de huismus en gierzwaluw om te broeden, omdat er geen gaten, kieren, open stootvoegen en dakpannen aanwezig zijn, waar huismussen en gierzwaluwen gebruik van kunnen maken.

Boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil

In de bomen rondom de scholen worden potentiële jaarrond beschermde nesten van boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil verwacht. Deze vogels maken nesten van oude ekster- en kraaiennesten, die tevens niet kunnen worden uitgesloten. De boomvalk en buizerd zijn soorten die broeden op een hoge en rustige locatie. De hoge bomen rondom de scholen zijn geschikt als nestplaats voor de boomvalk en buizerd. Sperwers hebben net als de buizerd voorkeur voor rustige plaatsen, met voldoende dekking, om te broeden. De sperwer is een soort die het in de laatste decennia steeds beter doet in het stedelijk gebied. Binnen en in de omgeving van het projectgebied zijn het gehele jaar door veel kleine zangvogels aanwezig die de hoofdprooi vormen van deze roofvogel. De ransuil maakt ook gebruik van oude ekster- en zwarte kraai nesten. De open polders om Hillegom heen kunnen worden gebruikt als jachtterrein van de ransuil. In de omgeving zijn waarnemingen van de boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil bekend (bron: NDFF). Op basis hiervan kunnen jaarrond beschermde nesten van de boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil in de bomen rondom de scholen niet worden uitgesloten.

Het kappen van een boom met daarin een jaarrond beschermd nest van boomvalk, buizerd, sperwer en/of ransuil zal leiden tot overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Wanneer werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd bestaat de kans dat de nesten opzettelijk worden verstoord en dieren worden gedood. Om te bepalen of sprake is van een overtreding van artikel 3.1 dient in eerste

aanleg te worden bepaald of nesten van boomvalk, buizerd, sperwer en/of ransuil aanwezig zijn. Geadviseerd wordt om in eerste instantie een winterinspectie uit te laten voeren naar de aanwezigheid van potentiële jaarrond beschermde nesten van boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil in mogelijk te kappen bomen. Als potentiële jaarrond beschermde nesten uit de winterinspectie naar voren komen, dan is mogelijk vervolgonderzoek nodig. Indien nesten van voorgenoemde soorten aanwezig zijn dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Jaarrond beschermde nesten categorie 5 – voldoende alternatief

Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 bieden de gebouwen en de omliggende bomen geschikt biotoop, omdat voor deze soorten geschikt habitat aanwezig is.

In de omliggende bomen rondom de scholen worden nesten verwacht van zwarte kraai en ekster. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van de zwarte kraai en ekster vastgesteld. Echter kan de aanwezigheid hiervan niet worden uitgesloten, omdat er veel blad aan de bomen zat waardoor eventuele nesten niet zichtbaar waren. In de bomen bij de school zijn holtes en los schors aanwezig, die gebruikt kunnen worden door soorten als boomkruiper, grote bonte specht, pimpelmees, koolmees en spreeuw. In de bomen rondom de kinderopvang zijn geen holten aanwezig. In de kieren van de school en kinderopvang kunnen soorten als koolmees, pimpelmees en boomkruiper broeden.

Vogelnesten uit categorie 5 zijn jaarrond beschermd, middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1), dus ook als het nest niet in gebruik is om te broeden. Voor jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 geldt echter dat als in de omgeving voldoende alternatief aanwezig is, de nesten een gelijke beschermingsstatus hebben als niet-jaarrond beschermde nesten. In dit geval is voor alle aanwezige en te verwachten soorten voldoende alternatief in de omgeving en geldt de bescherming alleen wanneer een broedgeval aanwezig is. Alternatieven zijn aanwezig in het ten zuiden gelegen Beltpark en Elsbroek. In deze parken zijn veel grote bomen aanwezig, die nestgelegenheid bieden aan de ekster, zwarte kraai, boomkruiper, grote bonte specht, pimpelmees, koolmees en spreeuw.

Niet jaarrond beschermde nesten (algemene broedvogels)

In de bomen, struiken en gebouwen van de school en kinderopvang worden niet-jaarrond beschermde nesten van vogels als kauw, houtduif, heggenmus, merel en vink verwacht. De nesten en functionele leefomgeving van deze soorten zijn beschermd middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1).

Door de werkzaamheden uit te voeren tijdens het broedseizoen kunnen nesten in bomen, struiken en gebouwen worden vernield en kunnen eieren en individuen worden beschadigd of gedood. Dit betreft een overtreding van artikel 3.1. Tijdens het voorjaar en de zomer is de kans op aanwezigheid van vogelnesten het grootst. Als in deze gevoelige periode wordt gewerkt dient rekening te worden gehouden met broedvogels en moeten eventueel maatregelen worden genomen om het doden van vogels en de vernieling en beschadiging van nesten en eieren te voorkomen. Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren zodat overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen.

3.2.2 VLEERMUIZEN

Op basis van het bureauonderzoek worden de volgende vleermuizen verwacht bij de school en de kinderopvang gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis (alle Habitatrichtlijn).

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen, hun migratieroutes, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen, zijn beschermd middels artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (Box 2). De bebouwing en bomen kunnen op diverse manieren een functie hebben voor vleermuizen.

Box 2: Artikel 3.5: Habitatrichtlijn.

Artikel 3.5 Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen in bebouwing

De bebouwing van de school en kinderopvang kan dienen als voortplantings- en rustplaats voor vleermuizen. In Tabel 3 is aangegeven welke soorten vleermuizen en welke type verblijfplaatsen worden verwacht in de gebouwen. Er zijn tijdens het locatiebezoek geschikte invliegopeningen waargenomen. Het gaat om de ruimte tussen de daklijst en gevel van beiden gebouwen (Afbeelding 5). In de gebouwen worden verblijfplaatsen verwacht van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Ten tijde van het paaronderzoek in het najaar van 2020 zijn reeds 2 verblijfplaatsen van dwergvleermuizen vastgesteld.

Afbeelding 5: Ruimte tussen daklijst en gevels van beide schoolgebouwen.

Bij het kanaal Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder, aan de oostkant van het projectgebied, zijn waarnemingen van meervleermuizen bekend (bron NDFF). Op 26 augustus 2020 en 16 september 2020 zijn, door medewerkers van VanderHelm Milieubeheer ten behoeve van het aantonen dan wel uitsluiten van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het huidige projectgebied, ook enkele waarnemingen gedaan van langsvliegende en foeragerende meervleermuizen buiten het projectgebied, langs de Ringvaart. In het projectgebied zijn geen brede aaneengesloten watergangenkanalen aanwezig. De gebouwen zijn ongeschikt voor de meervleermuis door het ontbreken van open stootvoegen, luchtroosters en grote openingen en kieren. Derhalve kunnen voortplantings- en rustplaatsen van meervleermuizen binnen het projectgebied worden uitgesloten.

De ruimte tussen de daklijst en gevel van beiden gebouwen zijn te klein om toegang te verlenen voor de laatvlieger. Daarnaast ontbreken open stootvoegen, luchtroosters en grote openingen en kieren. Daarom zijn de gebouwen ongeschikt voor de laatvlieger. Derhalve kunnen voortplantings- en rustplaatsen van laatvliegers binnen het projectgebied worden uitgesloten.

De aanwezigheid van een massa-winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen in de gebouwen wordt uitgesloten omdat het hier kleine lage gebouwen betreft en de condities in de spouw en onder het dak niet geschikt zijn als massa winterverblijfplaats. De bufferwerking van het gebouw is niet groot waardoor bij strenge vorst verblijfplaatsen niet vorstvrij zijn en de relatieve luchtvochtigheid waarschijnlijk niet stabiel en hoog is.

Van ruige dwergvleermuizen zijn slechts twee kraamverblijfplaatsen bekend in Nederland, hoewel er ruimschoots en in de juiste periode onderzoek gedaan is naar kraamverblijfplaatsen. Derhalve kunnen deze locaties beschouwd worden als uitzonderlijk en kan een kraamverblijfplaats binnen het projectgebied redelijkerwijs worden uitgesloten.

Het slopen van de gebouwen met daarin vleermuizen kan leiden tot het doden van vleermuizen en vernielen van voortplantings- en rustplaatsen, wat een overtreding van artikel 3.5 (Box 2) betreft. Om te bepalen of sprake is van een overtreding van artikel 3.5 dient in eerste aanleg te worden bepaald of voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de te slopen gebouwen. Indien voortplantings- en of rustplaatsen aanwezig zijn dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd (dit is reeds het geval voor de 2 aangetroffen verblijfsplaatsen).

Voortplantings- of rustplaatsen in bomen

In de bomen rondom de school zijn tijdens het veldbezoek een aantal holten en los schors waargenomen, die kunnen dienen als voortplantings- of rustplaats voor vleermuizen. Derhalve kunnen voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen in bomen rondom de school niet worden uitgesloten. In de bomen rondom de kinderopvang zijn geen holten aangetroffen. In Tabel 3 is aangegeven welke soorten vleermuizen en welke type verblijfplaatsen worden verwacht in de bomen rondom de school.

Het kappen van een boom met daarin vleermuizen, of voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen, kan leiden tot het doden van vleermuizen en het vernielen van voortplantings- en rustplaatsen, wat een overtreding van artikel 3.5 (Box 2) betreft. Om te bepalen of sprake is van een overtreding van artikel 3.5 dient in eerste aanleg te worden bepaald of voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de te kappen bomen. Eerst wordt geadviseerd om een winterinspectie uit te voeren om de aanwezige holten in kaart te brengen en te inspecteren op geschiktheid met ladder en boomcamera, waarbij typen verblijfplaatsen beter kunnen worden benoemd. Hierna dient bepaald te worden welk vervolgonderzoek in 2021 naar de aanwezigheid van voortplantings- en of rustplaatsen exact nodig is. Indien voortplantings- en/of rustplaatsen aanwezig zijn dient voor het kappen van deze bomen een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Vliegroute en foerageergebied

De bomen rondom de school en de kinderopvang functioneren mogelijk als vliegroute en foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis).

Vliegroutes en foerageergebied kan gevonden worden in het gehele projectgebied, waarbij de bomen rondom de school fungeren als mogelijke verbinding tussen de parken. Indien vleermuizen gebruik maken van de bomen rondom de school om tussen de parken heen en weer te bewegen, zijn deze bomen mogelijk van essentieel belang voor het behoud van de functionaliteit van verblijfplaatsen van deze vleermuizen en daarmee vormen ze mogelijk een onderdeel van een essentiële vliegroute of foerageergebied. Ter plaatse van de te slopen gebouwen is woningbouw voorzien. De plannen voor de woningbouw moeten nog verder worden vormgegeven, maar het is niet ondenkbaar dat er eveneens van alles gaat veranderen in de verlichting, die mogelijk gaat uitstralen op de bomen. Er kan niet worden uitgesloten dat de mogelijk aanwezige vliegroute en/of foerageergebied van essentieel belang zijn voor de functionaliteit van de (in de omgeving van het projectgebied) aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen. Een vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen is essentieel wanneer geen alternatieven aanwezig zijn en zij gerekend worden tot de functionele leefomgeving van de voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen.

Essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn beschermd middels artikel 3.5, lid 4, van de Wet natuurbescherming (Box 2). Het kappen van bomen en/of verlichten van bomen die een essentiële vliegroute/essentieel foerageergebied van vleermuizen vormen betreft een overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Om te bepalen of sprake is van een overtreding van artikel 3.5 dient in eerste aanleg te worden bepaald of sprake is van een vliegroute of foerageergebied. Indien een essentiële vliegroute of een essentieel foerageergebied aanwezig is dient te worden bepaald of alternatieven voor de plannen aanwezig zijn, zoniet dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd, waarbij een wettelijk belang aanwezig is.

Daarnaast geldt voor de mogelijk aanwezige vleermuizen de zorgplicht zoals opgenomen in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat foeragerende en langsvliegende vleermuizen niet onnodig mogen worden verstoord door verlichting.

Box 3: Artikel 1.11, Zorgplicht.

Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura-2000 gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura-2000 gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten: <ol style="list-style-type: none"> dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Te verwachten beschermd element per vleermuissoort

In Tabel 3 wordt per vleermuissoort weergegeven welk beschermd element verwacht wordt.

Tabel 3: Verwachte beschermde elementen per vleermuissoort

Soort	Type verblijfplaats				Vliegroute (mogelijk essentieel)	Foerageergebied (mogelijk essentieel)
	Zomer-	Kraam	Paar	Massa-winter		
Gewone dwergvleermuis	Ja (G/B)	Ja (G)	Ja (G/B)	Nee	Ja	Ja
Laatvlieger	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja
Rosse vleermuis	Ja (B)	Ja (B)	Ja (B)	Nee	Ja	Ja
Ruige dwergvleermuis	Ja (G/B)	Nee	Ja (G/B)	Nee	Ja	Ja
Watervleermuis	Ja (B)	Ja (B)	Nee	Nee	Nee*	Nee*

G = alleen gebouwen en B = alleen bomen

* Tenzij er een verblijfplaats wordt gevonden.

3.2.3 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Bij de school en kinderopvang worden enkel vrijgestelde zoogdieren zoals bosmuis, egel en huisspitsmuis verwacht. Deze soorten worden beschermd middels de zorgplicht, artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3.2.4 AMFIBIEËN

In de huidige situatie wordt de rugstreeppad niet in de deelgebieden verwacht. Wel kan het deelgebied geschikt worden in de toekomst, wanneer o.a. graafwerkzaamheden worden uitgevoerd. In paragraaf 3.3.4 wordt de verwachting omtrent de rugstreeppad verder uiteen gezet. Bij de school en kinderopvang worden enkel vrijgestelde soorten zoals bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad verwacht. Deze soorten worden beschermd middels de zorgplicht, artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3.2.5 OVERIGE SOORTEN

Tijdens het locatiebezoek zijn geen beschermde (met uitzondering van de zorgplicht, zie Box 3) vissen, reptielen, vaatplanten, libellen, dagvlinders, weekdieren, spinachtigen en kreeftachtigen waargenomen. Beschermde soorten binnen deze soortgroepen worden op basis van verspreiding en biotoop niet verwacht in het projectgebied.

3.3 DEELGEBIEDEN 2 EN 3: HERTENPARK EN PARK TEN OOSTEN VAN DE KINDEROPVANG EN SCHOOL

3.3.1 VOGELS

Jaarrond beschermde nesten - categorie 1 tot en met 4

Tijdens het locatiebezoek zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen van vogels uit categorie 1 tot en met 4 in het Hertenpark en park ten oosten van de kinderopvang en school. Echter kan de aanwezigheid hiervan middels de quickscan niet worden uitgesloten, omdat er veel blad aan de bomen zat waardoor eventuele nesten niet zichtbaar waren.

Nesten van de volgende soorten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten: boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil (alle Vogelrichtlijn en categorie 4). De nesten uit categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1), dus ook als het nest niet in gebruik is om te broeden.

Boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil

In de parken worden potentiële jaarrond beschermde nesten van boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil verwacht. Deze vogels maken nesten van oude ekster- en kraaiennesten, die tevens niet kunnen worden uitgesloten. In paragraaf 3.2.1 is de verwachting omtrent boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil verder uit een gezet. Op basis hiervan kunnen jaarrond beschermde nesten van de boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil in de parken niet worden uitgesloten.

Het kappen van een boom met daarin een jaarrond beschermd nest van boomvalk, buizerd, sperwer en/of ransuil zal leiden tot overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Wanneer werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd bestaat de kans dat de nesten opzettelijk worden verstoord en dieren worden gedood. In paragraaf 3.2.1 is aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn.

Jaarrond beschermde nesten categorie 5 – voldoende alternatief

Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit categorie bieden de parken in het projectgebied geschikt biotoop, omdat voor deze soorten geschikt habitat (bomen, parkbos) aanwezig is.

In beide parken worden ekster- en zwarte kraaiennesten verwacht in de hoge bomen als populier, linde, witte paardenkastanje en gewone es. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van de zwarte kraai en ekster vastgesteld. Echter kan de aanwezigheid hiervan niet worden uitgesloten, omdat er veel blad aan de bomen zat waardoor eventuele nesten niet zichtbaar waren. In verschillende bomen in de parken zijn holtes en los schors aanwezig, die gebruikt kunnen worden door soorten als boomkruiper, grote bonte specht, pimpelmees, koolmees en spreeuw. Tijdens het veldbezoek is de foeragerende koolmees in het Hertenpark waargenomen (Afbeelding 6).

Afbeelding 6: foeragerende koolmees binnen het projectgebied.

Vogelnesten uit categorie 5 zijn jaarrond beschermd, middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1), dus ook als het nest niet in gebruik is om te broeden. Voor jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 geldt echter dat als in de omgeving voldoende alternatief aanwezig is, de nesten een gelijke beschermingsstatus hebben als niet-jaarrond beschermde nesten. In dit geval is voor alle aanwezige en te verwachten soorten voldoende alternatief in de omgeving en geldt de bescherming alleen wanneer een

broedgeval aanwezig is. Alternatieven zijn aanwezig in het ten zuiden gelegen Beltpark en Elsbroek. In deze parken zijn veel grote bomen aanwezig, die nestgelegenheid bieden aan de ekster, zwarte kraai, boomkruiper, grote bonte specht, pimpelmees, koolmees en spreeuw.

Niet jaarrond beschermde nesten (algemene broedvogels)

In de bomen, struiken en watergangen van het projectgebied worden niet-jaarrond beschermde nesten van vogels als kauw, houtduif, heggenmus, merel, vink, wilde eend en waterhoen verwacht. De nesten en functionele leefomgeving van deze soorten zijn beschermd middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1).

Door de werkzaamheden uit te voeren tijdens het broedseizoen kunnen nesten in bomen, struiken en watergangen worden vernield en kunnen eieren en individuen worden beschadigd of gedood. Dit betreft een overtreding van artikel 3.1. Tijdens het voorjaar en de zomer is de kans op aanwezigheid van vogelnesten het grootst. Als in deze gevoelige periode wordt gewerkt dient rekening te worden gehouden met broedvogels en moeten eventueel maatregelen worden genomen om het doden van vogels en de vernieling en beschadiging van nesten en eieren te voorkomen. Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren zodat overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen.

3.3.2 VLEERMUIZEN

Op basis van het bureauonderzoek worden de volgende vleermuizen verwacht in de parken: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis (alle Habitatrichtlijn).

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen, hun migratieroutes, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen, zijn beschermd middels artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (Box 2). De bomen en watergangen in de parken kunnen op diverse manieren een functie hebben voor vleermuizen.

Voortplantings- of rustplaatsen in bomen

In de bomen van de parken zijn tijdens het veldbezoek een aantal holten en los schors waargenomen, die kunnen dienen als voortplantings- of rustplaats voor vleermuizen. In Tabel 3 is aangegeven welke soorten vleermuizen en welke type verblijfplaatsen worden verwacht in de bomen. Holten en los schors zijn aangetroffen in beiden parken (Hertenpark en park ten oosten van schoolgebouwen) in verschillende boomsoorten (Afbeelding 7). Derhalve kunnen voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen in bomen niet worden uitgesloten. Ten tijde van de quickscan zijn niet alle bomen specifiek bekeken, derhalve kunnen nog meer holten worden verwacht.

Afbeelding 7: Holten in bomen.

Het kappen van een boom met daarin vleermuizen, of voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen, kan leiden tot het doden van vleermuizen en het vernielen van voortplantings- en rustplaatsen, wat een overtreding van artikel 3.5 (Box 2) betreft. Voor vervolgstappen en toetsing wordt verwezen naar paragraaf 3.2.2.

Vliegroute en foerageergebied

Het projectgebied functioneert mogelijk als vliegroute en foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. In paragraaf 3.2.2. is reeds toegelicht dat de bomen ter plaatse van de gebouwen mogelijk een verbinding vormen tussen de twee parken. Ook de bomen in de parken zelf kunnen onderdeel zijn van een essentiële vliegroute of foerageergebied.

De verwachting is dat in de parken het grootste deel van de bomen behouden blijft, echter zijn de plannen voor deze parken ook nog niet uitgewerkt. In eerste instantie dient zoals in paragraaf 3.2.2. verder is toegelicht te worden onderzocht of essentiële vliegroutes of foerageergebied aanwezig is. Hierbij kan de focus worden gelegd op de verbindende bomen rondom de gebouwen, mits ervan uitgegaan kan worden, dat de bomen in de parken zelf zoveel als mogelijk behouden blijven. Wanneer een groot deel van de bomen in de parken behouden blijft, wordt niet verwacht dat het verwijderen van enkele bomen van invloed is op de functionaliteit van het gebied, hier zal het onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied in eerste instantie meer duidelijkheid over moeten geven.

In het projectgebied ontbreken brede wateren als vaarten en kanalen. Daarnaast ontbreken in het projectgebied grote in de luwte gelegen waterpartijen. Daarom kan een mogelijk essentiële vliegroute en mogelijk essentieel foerageergebied van de meervleermuis en watervleermuis in het projectgebied worden uitgesloten. Daarnaast dient wel rekening te worden gehouden met aanwezige meervleermuizen, die voorkomen bij de Ringvaart. De Ringvaart grenst aan deelgebied 3. Wanneer deelgebied 3 heel open wordt of als hier veel verlichting wordt geplaatst dan kan dit een negatief effect hebben op de meervleermuizen, die bij de Ringvaart voorkomen. Hier dient rekening mee te worden gehouden in de planvorming.

Er kan niet worden uitgesloten dat de mogelijk aanwezige vliegroute en/of foerageergebied van essentieel belang zijn voor de functionaliteit van de (in de omgeving van het projectgebied) aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen. Een vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen is essentieel wanneer geen alternatieven aanwezig zijn en zij gerekend worden tot de functionele leefomgeving van de voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen. Essentiële vliegroutes en foerageergebieden zijn beschermd middels artikel 3.5, lid 4, van de Wet natuurbescherming (Box 2).

Het kappen van bomen en/of verlichten van bomen die een essentiële vliegroute essentieel foerageergebied van vleermuizen vormen betreft een overtreding van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Om te bepalen of sprake is van een overtreding van artikel 3.5 dient in eerste aanleg te worden bepaald of sprake is van een vliegroute of foerageergebied. Indien een essentiële vliegroute of een essentieel foerageergebied aanwezig is dient te worden bepaald of alternatieve voor de plannen aanwezig zijn, zoniet dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd, waarbij een wettelijk belang aanwezig is.

Daarnaast geldt voor de mogelijk aanwezige vleermuizen de zorgplicht zoals opgenomen in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat foeragerende en langsvliegende vleermuizen niet onnodig mogen worden verstoord door verlichting.

Te verwachten beschermd element per vleermuissoort

In Tabel 4 wordt per vleermuissoort weergegeven welk beschermd element verwacht wordt in de parken.

Tabel 4: Verwachte beschermde elementen per vleermuissoort

Soort	Type verblijfplaats				Vliegroute (mogelijk essentieel)	Foerageergebied (mogelijk essentieel)
	Zomer-	Kraam	Paar	Massa-winter		
Gewone dwergvleermuis	Ja (B)	Nee	Ja (B)	Nee	Ja	Ja
Laatvlieger	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja
Rosse vleermuis	Ja (B)	Ja (B)	Ja (B)	Nee	Ja	Ja
Ruige dwergvleermuis	Ja (B)	Nee	Ja (B)	Nee	Ja	Ja
Watervleermuis	Ja (B)	Ja (B)	Nee	Nee	Nee*	Nee*
Meervleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja**	Nee

B = alleen bomen

* Tenzij verblijfplaatsen worden gevonden

** Ter plaatse van de ringvaart

3.3.3 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

In de parken worden enkel vrijgestelde zoogdieren zoals bosmuis, egel, vos en huisspitsmuis verwacht. Deze soorten worden beschermd middels de zorgplicht, artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3.3.4 AMFIBIEËN

Op basis van het bureauonderzoek komt de volgende beschermde amfibie voor in de omgeving van het projectgebied: rugstreeppad (Europees beschermd).

De rugstreeppad wordt op basis van de bureaustudie verwacht in deelgebied 2 en 3. Binnen het projectgebied zijn geen waarnemingen van de rugstreeppad bekend (bron NDFF). In de omgeving, op 600 meter ten noorden van deelgebied 2, zijn diverse waarnemingen van de rugstreeppad bekend. Dit zijn de dichtstbijzijnde waarnemingen van de rugstreeppad. Geschikt habitat voor deze soort ontbreekt echter in het projectgebied. De watergangen in het projectgebied betreffen hoofdwatgangen met snelstromend water en weinig (onder)watervegetatie. Ondiepe en snel opwarmende wateren en pioniersvegetaties ontbreken in het projectgebied, met uitzondering van het vochtig kruidenrijk grasland aan de oostzijde van het park ten oosten van de kinderopvang en school (deelgebied 3). Wel zijn muizenholletjes in deelgebied 2 en 3 aanwezig, die kunnen dienen als overwinteringshabitat. Migratie naar deelgebied 2 en 3 wordt beperkt door de brede Weerlanervaart en Vossevaart ten noorden van het deelgebieden, wat een barrière vormt voor de rugstreeppad. Daarnaast vormen de drukke wegen Weerlaan en Vosselaan een barrière. In de omgeving is veel geschikter habitat aanwezig bij het industrieterrein ten noorden van Hillegom. Ondanks dat overwinteringshabitat in deelgebied 2 en 3 aanwezig is, kan op basis van het ontbreken van voortplantingsgebieden, beperkte toegang tot het projectgebied, het ontbreken van waarnemingen binnen het projectgebied en de aanwezige barrières (Weerlanervaart, Vossevaart, Weerlaan en Vosselaan) de rugstreeppad binnen het projectgebied redelijkerwijs worden uitgesloten.

In de parken worden enkel vrijgestelde soorten zoals bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad verwacht. Deze soorten worden beschermd middels de zorgplicht, artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3.3.5 OVERIGE SOORTEN

Tijdens het locatiebezoek zijn geen beschermde (met uitzondering van de zorgplicht, zie box 3) vissen, reptielen, vaatplanten, libellen, dagvlinders, weekdieren, spinachtigen en kreeftachtigen waargenomen. Beschermde soorten binnen deze soortgroepen worden op basis van verspreiding en biotoop niet verwacht in het projectgebied.

3.4 BESCHERMDE GEBIEDEN

Aan de hand van gegevens van provincie Zuid-Holland en van het Ministerie van Economische Zaken is bepaald of beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en belangrijk weidevogelgebied) aanwezig zijn in of nabij het projectgebied. Indien door de ingreep mogelijk een toename van stikstofuitstoot plaats vindt, zal worden bepaald of het nabijgelegen natuurgebied gevoelig is voor een toename van stikstof (effectenindicator, Alterra, 2006 - 2014). Voorts kan worden bepaald of het nodig is om een voortoets en/of stikstofdepositieberekening uit te voeren om te bepalen of sprake is van een mogelijk significant negatief effect op het beschermde natuurgebied. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State vastgesteld dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden. De maximaal toegestane neerslag van stikstof in gevoelig Natura 2000-gebied is op het moment van schrijven 0,00 mol Nhaj.

Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van een natuurgebied dat beschermd wordt door de Wet natuurbescherming. Het dichtstbijzijnde beschermde Natura 2000-gebied is Kennemerland-Zuid. Dit natuurgebied ligt op circa 3,4 kilometer ten noorden van het projectgebied. Dit gebied is gevoelig voor stikstofdepositie. In het deelgebied van basisschool Meer en Dorp en kinderopvang Wonderland wordt woningbouw voorzien. Gezien de voorgenomen sloop en woningbouw in het deelgebied kan een negatief effect op het Natura 2000-gebied niet op voorhand worden uitgesloten. Het Herttenpark wordt als park opnieuw ingericht waarbij mogelijk een waterpartij wordt aangelegd. Ook het park ten oosten van de school

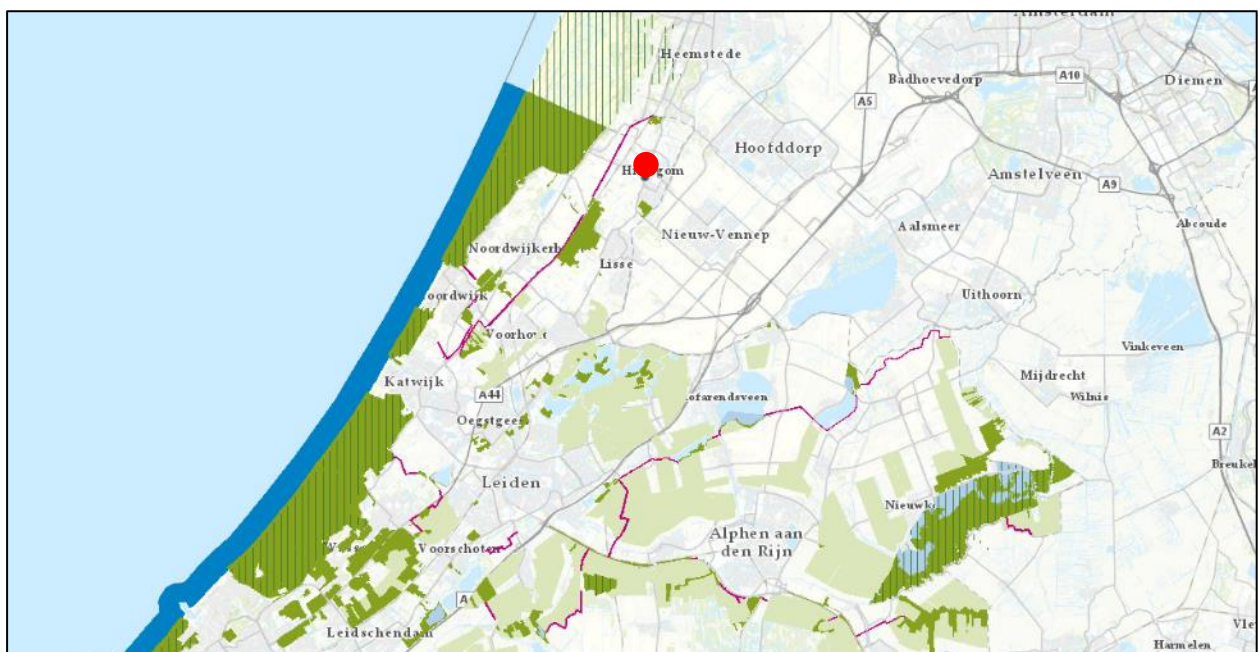
en kinderopvang wordt opnieuw ingericht, waarbij mogelijk een waterpartij wordt aangelegd. Gezien de voorgenomen herinrichting in de parken en aanleg van een waterpartij kan een negatief effect op het Natura 2000-gebied niet op voorhand worden uitgesloten.

Het onderdeel gebiedenbescherming, artikel 2.7, lid 2, van de Wet natuurbescherming is mogelijk van toepassing op het onderhavige project. In eerste aanleg dient een stikstofberekening te worden uitgevoerd. Overige externe effecten op het Natura 2000-gebied kunnen worden uitgesloten als gevolg van de redelijk grote afstand en barrière van stedelijk gebied tussen het projectgebied en het Natura 2000-gebied.

Het projectgebied maakt geen deel uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde gebied dat deel uitmaakt van NNN is gelegen op circa 490 meter ten noordoosten van het projectgebied. Gezien de aard van de voorgenomen werkzaamheden en de afstand tot NNN wordt een negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten. Vervolgstappen met betrekking tot NNN zijn derhalve niet van toepassing.

Het gebied is niet gelegen in een belangrijk weidevogelgebied. Het dichtstbijzijnde weidevogelgebied is gelegen op circa 7 km ten zuiden van het projectgebied. Gezien de aard van de voorgenomen werkzaamheden en de afstand tot het weidevogelgebied wordt een negatief effect op het weidevogelgebied uitgesloten. Vervolgstappen met betrekking tot weidevogelgebied zijn derhalve niet van toepassing.

Afbeelding 8 geeft het projectgebied weer in relatie tot beschermde natuurgebieden en NNN-gebieden.

Afbeelding 8: Projectgebied (globale locatie aangegeven met een rode stip) in relatie tot Natura 2000-gebieden (gearceerd), NNN-gebieden (donkergroen of paars gekleurd) en belangrijk weidevogelgebied (lichtgroen gekleurd).

3.5 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN

Om te bepalen of de houtopstand in het projectgebied beschermd is, is bepaald of de houtopstand:

- buiten de grenzen van de bebouwde kom Boswet staat
- groter is dan 10 are of een rijbeplanting betreft die uit meer dan 20 bomen bestaat.

De houtopstanden in het projectgebied maken geen deel uit van beschermde houtopstanden. Het projectgebied valt binnen de bebouwde kom van Hillegom. Voor het kappen van de bomen is dan ook geen melding noodzakelijk in het kader van artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming. Mogelijk dient wel een omgevingsvergunning voor het kappen te worden aangevraagd bij gemeente Hillegom.

Box 4: Artikel 4.2: Bescherming houtopstanden.

Artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming

1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op:
 - a. de gegevens die bij de melding worden verstrekt;
 - b. de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en
 - c. de wijze waarop de melding wordt gedaan.

Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

4 CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

In onderhavig hoofdstuk zijn de conclusies van de ecologische quickscan opgenomen die is uitgevoerd ten behoeve van het project 'park en scholen te Hillegom'.

Uit de ecologische quickscan blijkt dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de Wet natuurbescherming. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen beschermde soorten, beschermde gebieden en beschermde houtopstanden.

4.1 VERVOLGSTAP 1 : WINTERINSPECTIE

Uit de ecologische quickscan blijkt dat de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten in het projectgebied niet kan worden uitgesloten. Om de hoeveelheid mogelijke nesten van boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil vast te stellen wordt in eerste instantie geadviseerd om een winterinspectie uit te voeren, waarna de definitieve onderzoekopzet kan worden bepaald. Ook om de holten in kaart te brengen als mogelijke verblijfplaats voor vleermuizen dient eerst een winterinspectie te worden uitgevoerd. In tabel 5 is weergegeven in welke periode de winterinspectie plaats kan vinden in de deelgebieden.

Tabel 5: Winterinspectie deelgebied 1,2 en 3

Soort(groep)	Verwacht (V) / aangetroffen (A): locatie	Uitvoeringsperiode winterinspectie											
		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Winterinspectie nesten voor vogels en holten voor vleermuizen	V: in de bomen binnen de parken en rondom de school en kinderopvang												

4.2 VERVOLGSTAP 2: UITVOEREN VAN VERVOLGONDERZOEK

4.2.1 BESCHERMDE SOORTEN

Indien mogelijk jaarrond beschermde nesten van vogels aanwezig zijn dan is vervolgonderzoek nodig. Als exact in kaart is gebracht waar en welke type verblijfplaatsen van vleermuizen worden verwacht dan kan het vervolgonderzoek voor 2021 exact worden bepaald. Voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden moet bepaald worden of zwaarder beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. De perioden waarin dit soortgerichte onderzoek dient te worden uitgevoerd staat beschreven in de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017) en/of het vigerend vleermuisprotocol (NGB).

In tabel 6 is voor deelgebied 1, 2 en 3 weergegeven voor welke zwaarder beschermde soorten mogelijk vervolgonderzoek noodzakelijk is, op welke locatie deze soorten zich mogelijk bevinden en in welke periode van het jaar dit onderzoek dient te worden uitgevoerd.

Tabel 6: Beschermde soort(groep)en die binnen deelgebied 1, 2 en 3 niet kunnen worden uitgesloten en waarnaar vervolgonderzoek gedaan moet worden.

Soort(groep)	Verwacht (V) / aangetroffen (A): locatie	Uitvoeringsperiode soortgericht onderzoek											
		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Vleermuizen	V: In de bomen van de parken en rondom de gebouwen en in beiden gebouwen												
Boomvalk, buizerd, sperwer en ransuil	V: in de bomen van de parken en rondom de gebouwen*												

Legenda:

Groen gearceerd: periode waarin onderzoek naar deze soort(groep) kan worden uitgevoerd.

* Soortgericht onderzoek ter plaatse van bomen is enkel nodig indien de winterinspectie daar aanleiding toe geeft.

4.2.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Uit de ecologische quickscan blijkt dat vervolgonderzoek nodig is naar effecten van de werkzaamheden op Natura 2000-gebieden.

In Tabel 7 is met betrekking tot gebiedsbescherming weergegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Tabel 7: Beschermde gebiedstypes binnen het projectgebied en de bijbehorende vervolgstappen en/of maatregelen.

Beschermde gebieden	Vervolgstappen en te nemen maatregelen om overtreding Wet natuurbescherming te voorkomen
Natura 2000-gebied	Effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid kunnen op voorhand niet worden uitgesloten. In eerste aanleg is een stikstofdepositie-berekening nodig om te bepalen of effecten op het Natura 2000-gebied optreden. Indien uit de stikstofdepositie-berekening blijkt dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet kunnen worden uitgesloten dan dient een passende beoordeling opgesteld te worden. Op het moment van schrijven geldt dat, voor iedere ruimtelijke ontwikkeling die tot een toename van stikstofdepositie leidt ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden waarvan de kritische depositiewaarde wordt overschreden en waarvoor nog geen onherroepelijke natuurvergunning is verleend, een natuurvergunning (of verklaring van geen bedenkingen) moet worden aangevraagd.
Natuurnetwerk Nederland	Geen effecten te verwachten. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.
Beschermde weidevogelgebied	Geen effecten te verwachten. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.

4.2.3 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN

Uit de ecologische quickscan blijkt dat de bomen in het projectgebied geen deel uitmaken van beschermde houtopstanden. Voor het kappen van de bomen is dan ook geen melding noodzakelijk in het kader van artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming. Mogelijk dient voor het kappen van de bomen wel een omgevingsvergunning te worden aangevraagd bij gemeente Hillegom.

4.3 VERVOLGSTAP 3: AANVRAGEN ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING EN MITIGERENDE MAATREGELEN

Uit het reeds uitgevoerde soortgericht onderzoek naar vleermuizen in het paarseizoen van 2020 blijkt dat zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen binnen het projectgebied de invloedssfeer van de werkzaamheden, derhalve moet voor die betreffende soorten een ontheffing op de Wet natuurbescherming moeten worden aangevraagd. In de gebouwen zijn al twee paarverblijfplaatsen aangetroffen waar een ontheffing voor moet worden aangevraagd. Geadviseerd wordt om uiterlijk half februari 2021 hier vleermuiskasten op te hangen in verband met het half jaar gewenningstijd die noodzakelijk is voor de ontheffingsaanvraag, alvorens gestart kan worden met de werkzaamheden (Tabel 8). Er dient wel een wettelijk belang te zijn voor het slopen van de schoolgebouwen en kappen van de bomen en er mag geen alternatief bestaan voor werkzaamheden waarmee het doel van project ook bereikt kan worden. Deze ontheffing dient te worden aangevraagd bij Omgevingsdienst Haaglanden. Alvorens een ontheffing te kunnen aanvragen dient ook de rest van het soortgericht onderzoek te worden afgerond, zodat een volledig onderzoek wordt ingediend als toetsingsonderdeel van de aanvraag.

Voor het verkrijgen van een ontheffing is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen. Indien vleermuizen aanwezig zijn dienen, tijdig voorafgaand aan de werkzaamheden, vleermuiskasten in de omgeving te worden opgehangen.

Tabel 8: Te nemen maatregelen teneinde overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen, per soort(groep).

Vervolgstappen	Uitvoering	Periode
Ontheffing	<ul style="list-style-type: none"> Bij bepaalde werkzaamheden wordt de Wet natuurbescherming overtreden. Daarom is een ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Voor het project dient een ontheffing van artikel 3.1 en/of 3.5 van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (Uitvoerende instantie: Omgevingsdienst Haaglanden). 	Na afronding van het soortgericht onderzoek.

Activiteitenplan	Voor het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming dient een activiteitenplan te worden opgesteld, waarin een nadere toelichting wordt gegeven op diverse onderdelen die juridisch of procedureel noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de ontheffingsaanvraag, zoals het wettelijk belang, de alternatievenafweging en de toe te passen mitigerende maatregelen.	Voor het opstellen van een activiteitenplan hanteren wij een periode van circa 6 weken, afhankelijk van de beschikbare en aangeleverde informatie vanuit de opdrachtgever.
Mitigerende maatregelen	Onderdeel van een ontheffingsaanvraag betreft het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen. Voor vleermuizen geldt een gewenningstijd van een half jaar, daarom wordt geadviseerd vleermuiskasten te plaatsen in half februari 2021 i.v.m. de twee aangetroffen paarverblijfplaatsen in de gebouwen.	Voor het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen dient rekening gehouden te worden met de geldende gewenningstijden.
Ontheffingsprocedure	Het bevoegd gezag (uitvoerende instantie: Omgevingsdienst Haaglanden) hanteert op het moment van schrijven een nieuwe procedure, waarbij ontheffingsaanvragen in eerste instantie als 'concept aanvraag' worden ingediend. Na controle op volledigheid wordt de aanvraag als 'definitieve aanvraag' beschouwd. Hierdoor hanteert de Omgevingsdienst Haaglanden momenteel een geschatte proceduredtijd van 20-25 weken.	Rekening dient te worden gehouden met een minimale proceduredtijd van 20 tot 25 weken.
Ecologisch werkprotocol	Het opstellen van een ecologisch werkprotocol zal als eis worden opgenomen in de te verlenen ontheffing. Aanvullende eisen van uit de ontheffing worden in het ecologisch werkprotocol meegenomen.	Voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol hanteren wij een periode van circa 4-6 weken na het verlenen van de ontheffing en afhankelijk van de start van de uitvoering.

4.4 VERVOLGSTAP 4: VOORKOMEN OVERTREDING OP DE WET NATUURBESCHERMING TIJDENS DE WERKZAAMHEDEN

Ook wat betreft soort(groep)en en/of elementen die niet zwaarder beschermd zijn, algemene broedvogels of soorten die mogelijk als gevolg van de werkzaamheden zullen worden aangetrokken, dient overtreding van de Wet natuurbescherming te worden voorkomen. Tabel 9 geeft weer welke maatregelen tijdens de werkzaamheden genomen moeten worden teneinde overtreding op de Wet natuurbescherming te voorkomen. Geadviseerd wordt de maatregelen op te nemen in een ecologisch werkprotocol, zodat de uitvoerders op locatie op de hoogte zijn van de te nemen maatregelen.

Tabel 9: Te nemen maatregelen teneinde overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen, per soort(groep).

Soort(groep)	Verwacht (V) / aangetroffen (A): locatie	Mitigerende maatregelen
Algemene broedvogels	A + V: in (de omgeving van) het projectgebied	Geadviseerd wordt de werkzaamheden in eerste instantie uit te voeren buiten het broedseizoen. Enkel indien tijdens een controle, uitgevoerd door een deskundig ecoloog, blijkt dat in het projectgebied en de directe omgeving geen broedende vogels of nesten aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden binnen het broedseizoen worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met augustus. De daadwerkelijke periode is afhankelijk van weersinvloeden en vogelsoorten die in het projectgebied worden verwacht. De duur van het broedseizoen dient te worden bepaald door een deskundig ecoloog. Indien algemene broedvogels in het projectgebied broeden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen en dient door een deskundig ecoloog te worden bepaald of, op welke manier en wanneer de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder overtreding van de Wet natuurbescherming.
Algemene en vrijgestelde grondgebonden zoogdieren en amfibieën	A + V: in (de omgeving van) het projectgebied	Gedurende de werkzaamheden dient voldoende zorg in acht te worden genomen voor alle in het wild voorkomende flora en fauna. Aanwezige dieren moeten voldoende tijd krijgen om te kunnen vluchten. Lichtverstoring van vleermuizen in de nacht dient te worden voorkomen. Indien men onverwachts strikt beschermde soorten aantreft dient direct een deskundig ecoloog te worden geraadpleegd om af te stemmen of, op welke manier en wanneer de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder overtreding van de Wet natuurbescherming. Bij twijfel over de aanwezigheid van een strikt beschermde soort wordt geadviseerd altijd de hulp van een deskundige in te schakelen.

5 ADVIES VERSTERKEN BIODIVERSITEIT

In het kader van het versterken van de biodiversiteit wordt in dit hoofdstuk een aantal mogelijke maatregelen nader toegelicht.

5.1 HERTENPARK EN PARK TEN OOSTEN VAN KINDEROPVANG EN SCHOOL

5.1.1 MAAIBEHEER GRASVELDEN

De grasvelden in beiden parken worden op dit moment intensief gemaaid. Hierdoor is een ééntonige soortensamenstelling van planten aanwezig, waardoor het nectaraanbod voor insecten laag is. Om de biodiversiteit in de parken te verhogen kunnen de volgende maatregelen worden toegepast. Een belangrijk uitgangspunt voor de hier aanwezige voedselrijke tot zeer voedselrijke bodem is het verschrallen van de bodem. Maaien en afvoeren is de aangewezen methode om in het projectgebied meer biodiversiteit te creëren. Hierdoor nemen diversiteit in plantensoorten toe, waardoor meer nectaraanbod beschikbaar komt voor bijen, zweefvliegen, dagvlinders en andere insecten. Dit is alleen mogelijk wanneer het maaibeleid hierop is afgestemd:

- **Maaifrequentie.** Op voedselrijkere gronden is het nodig om twee keer te maaien en af te voeren. Om de voedselrijke vegetatie te verschrallen dienen de planten voor zaadzetting te zijn gemaaid. De periode van het maaien is weerafhankelijk. Bij een koud voorjaar zal de 1ste maaironde eind mei/begin juni zijn terwijl bij een warm voorjaar de 1ste maaironde half mei tot eind mei zal zijn. De periode van maaien bij 2 keer per jaar maaien en afvoeren is: 1ste maaironde voor 1 juni en de 2de maaironde september.
- **Maaisel afvoeren.** Door het maaisel na een maaibeurt af te voeren wordt voorkomen dat de voedingsstoffen uit de vegetatie weer de bodem in spoelen. De bodem krijgt hierdoor de kans om te verschrallen. Het vrijgekomen maaisel kan worden verwerkt als compost en/of in takkenrillen.

Het uiteindelijk resultaat, het verschrallen van de bodem, is een lang proces. Om dit proces te versnellen kan gekozen worden om stroken in te zaaien met een bloemenmengsel. Belangrijk is dat het bloemenmengsel inheems en gebiedseigen is. Hierbij wordt het G2 - Bloemrijk graslandmengsel voor voedselrijke en kleigronden van Cruydt-Hoeck geadviseerd. De vernieuwde beheerwerkzaamheden en beheermaatregelen die van toepassing zijn op voedselrijke vegetatie zijn weergegeven in tabel 10.

Tabel 10: Vernieuwde beheerwerkzaamheden en beheermaatregelen die de biodiversiteit in de grasvelden versterkt.

Grasvelden	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
Werkzaamheden												
2x per jaar maaien												
2x per jaar afvoeren												

5.1.2 STROKEN LANGS BOMEN EN STRUIKEN

Geadviseerd wordt om een strook langs de bomen en struiken in de parken minder frequent te maaien waardoor ruigte vegetatie ontstaat met onder andere harig wilgenroosje en koninginnenkruid. Hier profiteren vlinders, libellen en bijen van. Het advies is om de strook met ruigte kruiden gefaseerd 1x in de 3 jaar te maaien. Door het gefaseerd te maaien blijft altijd ruigte beschikbaar voor insecten als waardplant. Houtige vegetatie dient jaarlijks verwijderd te worden in deze strook. De maaiperiode is in de late herfst of winter, na de zaadzetting.

5.1.3 NAT GRASLAND IN PARK TEN OOSTEN VAN KINDEROPVANG EN SCHOOL

Aan de oostkant van het park is een nat grasland aanwezig met een hoge waarde voor de biodiversiteit. Hier zijn veel kruidenrijke planten aanwezig zoals grote kattenstaart, koninginnenkruid, rode klaver en scherpe boterbloem. De oevers bestaat ook uit een gevarieerde vegetatie, waaronder gele lis, grote kattenstaart, riet en pitrus. In het grasland zijn al veel vlinders en bijen aanwezig, waaronder dagpauwoog, klein koolwitje, kleine vos, klein geaderd witje, akkerhommel en steenhommel (Afbeelding 9). Geadviseerd wordt om hier maximaal 2 keer per jaar gefaseerd te maaien en af te voeren en dit natte grasland zeker op te nemen in de nieuw in te richten parken.

Afbeelding 9: Nat kruidenrijk grasland met onder andere grote kattenstaart, klein koolwitje, akkerhommel en steenhommel.

5.1.4 OEVERS VAN WATERGANGEN

Het advies is om de oevers van de watergangen te laten begroeien, zodat hier oeervervegetatie kan ontstaan. Hierbij wordt geadviseerd om 2x per jaar te maaien zoals is geadviseerd in paragraaf 5.1.1. In de winter dient een deel van de stroken te blijven staan, zodat overwinterende insecten zich kunnen handhaven. Elk jaar dient dan een strook met vegetatie langs de oevers te blijven staan, die het daaropvolgende jaar wel weer gemaaid wordt.

5.1.5 WATERPARTIJ

In de toekomst wordt in een van de parken een nieuwe waterpartij aangelegd. Geadviseerd wordt om de waterpartij te voorzien van een natuurvriendelijke oever met zo veel mogelijk oeverzones (Afbeelding 10). Hierdoor wordt de diversiteit aan soorten (zowel oever- en waterplanten als fauna), die zich hier kunnen huisvesten zo groot mogelijk. Een flauwe oever met zo veel mogelijk oeverzones heeft bij voorkeur een talud van 1:2 tot de optimale situatie van 1:5. Geadviseerd wordt om de oevers 2x per jaar te maaien zoals is geadviseerd in paragraaf 5.1.1.

- 1 Bloemrijk grasland;
- 2 Vegetatie van vochthoudende grond;
- 3 Vegetatie van natte ruigtes (plas-dras);
- 4 Moerasplanten die in ondiep water staan;
- 5 Moerasplanten die in dieper water staan;
- 6 Drijfbladplanten;
- 7 Ondergedoken waterplanten.

Afbeelding 10: Oeverzones van natuurvriendelijke oevers (STOWA)

5.2 BASISSCHOOL MEER EN DORP EN KINDEROPVANG WONDERLAND

5.2.1 WONINGBOUW

In de toekomst wordt op de locatie van de basisschool en kinderopvang woningbouw voorzien. Hierbij wordt geadviseerd natuurvriendelijk te bouwen. Denk bijvoorbeeld bij pannendaken aan de geschiktheid voor de huismus en gierzwaluw en bij platte daken aan groene daken. Daarnaast wordt geadviseerd om groenstructuren om de woningen te realiseren, die zorgen voor een verbinding tussen beiden parken. De groenstructuren moeten bij voorkeur bestaan uit inheemse soorten, waar zo veel mogelijk soorten van kunnen profiteren. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld inheemse besdragende en nectarrijke struiken als eenstijlige meidoorn, wilde lijsterbes, sleedoorn, klimop en rode kornoelje. Daarnaast kan worden gedacht aan egelvriendelijke tuinen. Hierbij worden bijvoorbeeld obstakels als een onderste plank van een schutting weggelaten en worden de tuinen ingericht met veel bladverliezende bomen en struiken.

5.3 OVERIGE MAATREGELEN

De biodiversiteit kan verder versterkt worden door maatregelen zoals het realiseren van takkenrillen, het ophangen van bijenhoeven, het laten liggen van dood hout, het ophangen van vleermuiskasten en het realiseren van natuurvriendelijke oevers in plaats van de beschoeiende oevers.

VanderHelm kan indien gewenst een biodiversiteitsplan opstellen waarin bovenstaande kansen nader worden omschreven. Tevens kan een nulmeting worden uitgevoerd waarbij alle soortengroepen in beeld worden gebracht, waarna gericht advies gegeven kan worden over beheer en inrichting.

REFERENTIELIJST

- Bij12 (2017) Kennisdocument Buizerd
- De Vlinderstichting. *Libellennet; alles over libellen*. <http://www.libellennet.nl/>
- De Vlinderstichting. *Vlindernet; alles over vlinders*. <http://www.vlindernet.nl/>
- Diepenbeek, A. van (1999). *Veldgids Diersporen. Sporen van gewervelde landdieren*. Uitgeverij KNNV.
- Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI). *Weeroverzichten*
- Korsten, E., E.A. Jansen, M. Boonman, M.J. Schillemans en H.J.G.A. Limpens (2016) *Swarm and Switch: On the trail of the hibernating common pipistrelle*. Bat News. No. 110. p. 8-10. Bat Conservation Trust. London
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, *Zoogdieren van West-Europa*. 2^e druk 2003 VZZ. Uitgeverij KNNV.
- Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen en R.P.W.H. Felix (1993). *Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld*. 4^e geheel herziene druk. RAVON.
- Meijden, R. van der (2004). *Heukels' Flora van Nederland*. 23^e druk. Uitgeverij Wolters-Noordhoff.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (2011) *Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus*.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (1979). *Vogelrichtlijn. 79/409/EEG*.
- Nederlandse vereniging voor libellenstudie (2002). *Atlas van de Nederlandse libellen – Nederlandse fauna 4*. KNNV, EIS.
- Nationale Databank Flora en Fauna (2016), *NDFF Uitvoerportaal*.
- Nie, H.W. de (1996). *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*.
- Provincie Zuid-Holland (2016). *Besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 9 november 2016, tot vaststelling van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, met nummer 6949*
- Provincie Zuid-Holland (2016), *Interactieve atlanten en kaarten*. <https://www.zuid-holland.nl/overons/feiten-cijfers/interactieve/>
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. *AERIUS Calculator*
- Rijksoverheid (2012). Versie 0.4. *Memorie van toelichting bij het voorstel van wet met regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*
- Rijksoverheid (2016). *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Stb-2016-34 ISSN 0920 – 2064 's-Gravenhage 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de Natuur (Wet natuurbescherming)*.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. <https://www.sovon.nl/>
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998 - 2000 - Nederlandse fauna 5*. KNNV & EIS.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland (2005). *Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels*. Tirion Uitgevers
- Stichting Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON). <http://www.ravon.nl/>
- Stichting VeldOnderzoek Flora en Fauna (VOFF). *Waarnemingen van flora en fauna*. <https://www.telmee.nl/?c=portal&m=telmee>
- Zoogdierversameniging. *Zoogdieratlas*. <http://www.zoogdierversameniging.nl/zoogdieratlas>

BIJLAGE 1 KWALITEITSBORGING EN VERANTWOORDING

DESKUNDIGHEID

De uitvoerend ecologen voldoen aan ten minste één van de door het Ministerie van Economische Zaken genoemde voorwaarden en zijn daarmee gekwalificeerd als deskundige. Deze voorwaarden zijn vermeld in Box 5.

Box 5: Voorwaarden voor deskundigheid, Ministerie van Economische Zaken.

Het Ministerie verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals de Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of soortenbescherming.

VOLLEDIGHEID ONDERZOEK

De ecologische quickscan betreft een onderzoek naar onder andere de (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in en nabij het projectgebied. Het onderzoek is gebaseerd op een bureaustudie en een éénmalig veldbezoek. Voor een volledige inventarisatie van alle aanwezige flora en fauna ter plaatse van het projectgebied dient een soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd wat veelal gebonden is aan bepaalde perioden in het jaar.

Uit een soortgericht onderzoek kan naar voren komen dat beschermde soorten aanwezig zijn en dat daarop een negatief effect ontstaat. Mitigerende en/of compenserende maatregelen zijn dan nodig en mogelijk dient een ontheffing te worden aangevraagd om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Deze vervolgstappen zijn geen onderdeel van de ecologische quickscan.

KWALITEITSBORGING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is lid van het 'Netwerk Groene Bureaus (NGB) - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging'. De werkzaamheden die door VanderHelm Milieubeheer B.V. worden uitgevoerd, zijn gebaseerd op de door de NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010).

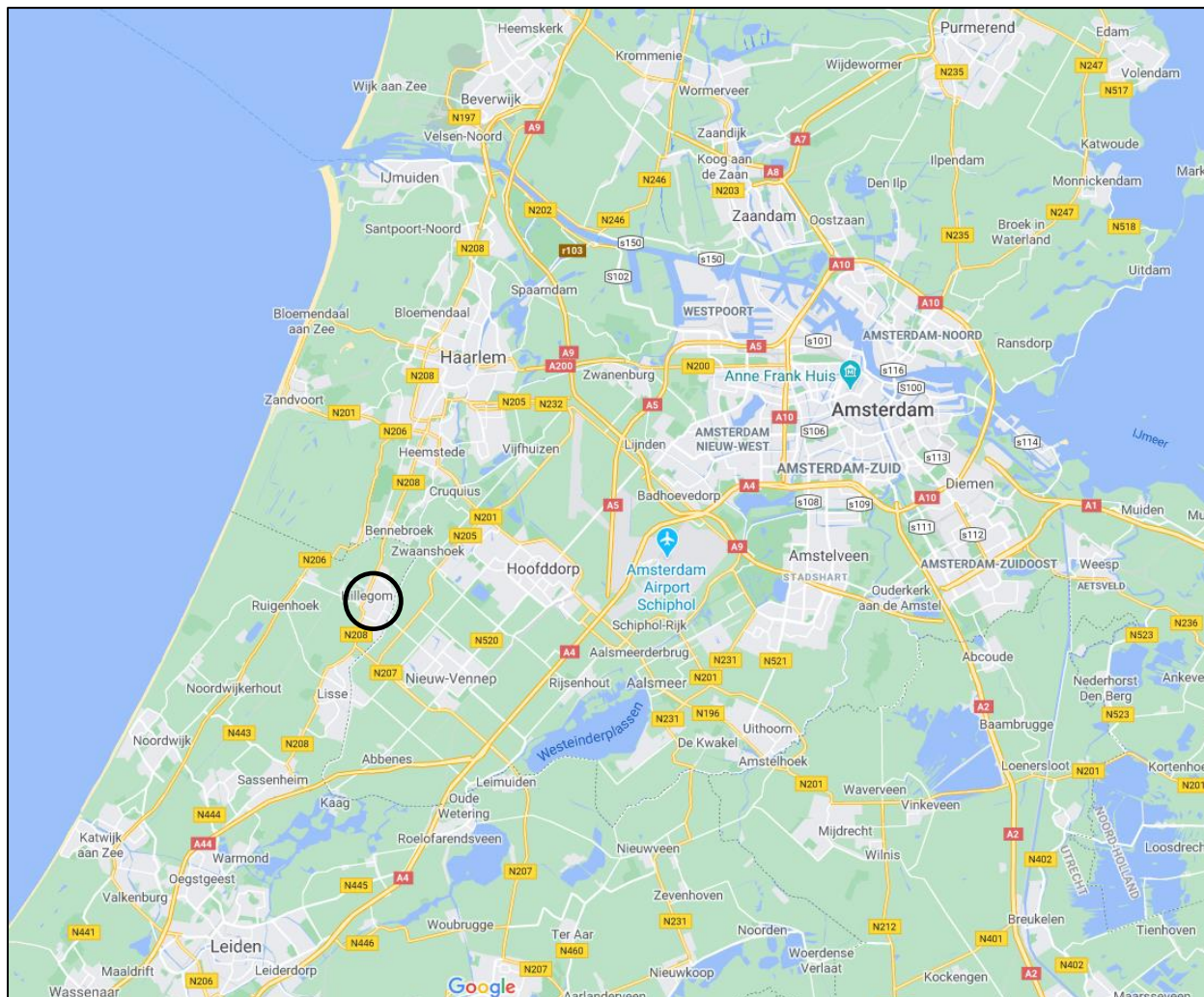
VanderHelm Milieubeheer B.V. is VCA** (versie 2008/05) gecertificeerd.

Onderhavig project is uitgevoerd in overeenstemming met het kwaliteitssysteem van VanderHelm Milieubeheer B.V.

VERANTWOORDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het gevoerde onderzoek.

BIJLAGE 2 REGIONALE SITUATIEKAART PROJECTGEBIED

○ = Projectgebied

Bron: Google maps